TN § 132 Remiss. Motion - Fördjupad Klimatriskutredning för Region Gotlands VA-försörjning

Ärendenummer: TN 2026/694
Paragraf föregående instans: TN AU § 99

Tekniska nämndens beslut för slutligt beslut i regionstyrelsen och regionfullmäktige

- Motionens första punkt bifalls på så sätt att tekniska nämnden i egenskap av VA-huvudman får i uppdrag att genomföra en fördjupad analys om samtliga möjliga klimatrisker avseende Region Gotlands ansvar för allmän VA-försörjning
- Motionens andra punkt anses besvarad.

Sammanfattning
I en motion yrkar Gabriella Hammarskjöld (C) att tekniska nämnden ges i uppdrag att i dialog med politiken utreda samtliga möjliga klimatrisker avseende Region Gotlands ansvar för allmän VA-försörjning samt att riskerna för återkommande störningar på både dricksvattenkvalitet och distributionskapacitet kopplat till klimatförändringar tas på större allvar och att det förebyggande arbetet prioriteras högre i det fortsatta VA-arbetet.

Bakgrunden är att varken Region Gotlands Klimatanpassningsplan från 2023 eller Vattentjänstplan från 2025 omfattar klimatriskerna värmebölja/höga temperaturer och torka. Vidare hänvisar motionären till Region Gotlands kommunikation i samband med att kokrekommendationerna för dricksvatten i Visbyområdet hävdes, där det hänvisades till att dricksvattnet blivit otjänligt på grund av orsaker som relaterar till klimatförändringar och att dessa klimatförändringsorsaker inte förklarades. Avslutningsvis lyfter motionären att de stora störningarna av vattenförsörjningen i Visbyområdet resulterade i att dricksvattnet under en längre tid blev obrukbart.

Motionen har remitterats till tekniska nämnden för yttrande. Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen delar motionärens uppfattning om att det är av stor vikt att Region Gotland verkar för att långsiktigt trygga den allmänna VA-försörjningen utifrån klimatrelaterade risker både avseende kvantitet och kvalitet. Det är mot denna bakgrund som Region Gotlands VA-policy 2040 från 2024 innehåller övergripande policypunkter (P2 och P3) med tillhörande strategier som bland annat kretsar kring att klimatanpassa den allmänna VA-försörjningen. Förvaltningen konstaterar att motionärens yrkande om utökade och breddade analyser utifrån samtliga möjliga klimatrisker avseende Region Gotlands allmänna VA-försörjning således går i linje med intentionerna i VA-policy 2040.

Emellertid bedömer förvaltningen att sådana utredningar skulle innebära att tekniska nämnden ges i uppdrag att utreda klimatrelaterade risker som ännu inte omfattas av lagkrav. Därmed är det av stor vikt att ett sådant uppdrag även omfattar adekvata resurser för dess genomförande.

VA-verksamheten har under en längre tid arbetat med ett systematiskt förbättringsarbete i relation till VA-infrastrukturen, vilket belyses i bland annat Förnyelseplan för VA-ledningsnätet som antogs 2021 som en del av VA-plan 2018. Precis som resten av VA-Sverige hanterar Region Gotland en stor underhållsskuld i VA-systemet, som utmanas ytterligare av pågående och framtida klimatförändringar.

Samtidigt har verksamheten hanterat en rad löpande oplanerade händelser som krävt extraordinära insatser, såsom Clostridiumutbrottet 2023, risk för vattenbrist under sommaren 2025 och planktonorganismer i dricksvattnet vintern 2025/2026. Med anledning av de händelserna har VA-verksamheten ökat takten i sitt beredskapsarbete, och arbetar nu proaktivt med beredskap, kommunikation, lägesbilder och kunskapshöjningar som ett komplement till de omfattande insatser som görs i VA-infrastrukturen. Detta för att öka robustheten, redundansen och driftssäkerheten i Region Gotlands allmänna VA-försörjning.

Bedömning
Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen delar motionärens uppfattning om att det är av stor vikt att Region Gotland verkar för att långsiktigt trygga den allmänna VA-försörjningen utifrån klimatrelaterade risker både avseende kvantitet och kvalitet.

Förvaltningen bedömer att motionärens förslag om utökade och breddade analyser utifrån samtliga möjliga klimatrisker avseende Region Gotlands ansvar för allmän VA-försörjning överensstämmer med inriktningarna i flertalet av Region Gotlands styrdokument, bland annat VA-policy 2040 och Vattentjänstplanen. Förslaget överensstämmer även med vissa av de författningsändringar som föreslås i SOU 2024:82, Ökad VA-beredskap gällande LAV, som presenterades i december 2024. Emellertid bedömer förvaltningen att sådana utredningar skulle innebära att tekniska nämnden ges i uppdrag att utreda klimatrelaterade risker som ännu inte omfattas av lagkrav. Därmed är det av stor vikt att ett sådant uppdrag även omfattar adekvata resurser för dess genomförande. Förvaltningen föreslår mot denna bakgrund att motionens första punkt bifalls.

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att VA-verksamheten redan i dagsläget tar risken för återkommande störningar avseende dricksvattenkvalitet och distributionskapacitet på stort allvar och att det förebyggande arbetet är högt prioriterat. VA-verksamheten har under en längre tid arbetat med ett systematiskt förbättringsarbete i relation till VA-infrastrukturen, vilket belyses i bland annat Förnyelseplan för VA-

ledningsnätet som antogs 2021 som en del av VA-plan 2018. Precis som resten av VA-Sverige hanterar Region Gotland en stor underhållsskuld i VA-systemet, som utmanas ytterligare av pågående och framtida klimatförändringar.

Samtidigt har verksamheten hanterat en rad löpande oplanerade händelser som krävt extraordinära insatser, såsom Clostridiumutbrottet 2023, risk för vattenbrist under sommaren 2025 och planktonorganismer i dricksvattnet vintern 2025/2026. Med anledning av de händelserna har VA-verksamheten ökat takten i sitt beredskapsarbete, och arbetar nu proaktivt med beredskap, kommunikation, lägesbilder och kunskapshöjningar som ett komplement till de omfattande insatser som görs i VA-infrastrukturen. Detta för att öka robustheten, redundansen och driftssäkerheten i Region Gotlands allmänna VA-försörjning. Förvaltningen föreslår mot denna bakgrund att motionens andra punkt anses besvarad.

Ärendets behandling under mötet
Utvecklingsledare Nathalie Ahlstedt Mantel och översiktsplanerare Max Sundberg Wallman föredrar ärendet.

Yrkanden
Centerpartiet, genom Eva Gahnström (C), yrkar att tekniska nämnden bifaller motionens båda punkter.

Tekniska nämndens ordförande Mariette Nicander (M), Tomas Rådkvist (MP) och Per Edman (V) yrkar att tekniska nämnden bifaller arbetsutskottets förslag till tekniska nämnden.

Proposition
Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag till beslut och Centerpartiets yrkande och finner att tekniska nämnden bifaller arbetsutskottets förslag till beslut. Tekniska nämnden beslutar därmed att föreslå regionstyrelsen och regionfullmäktige att bifalla motionens första punkt samt att anse motionens andra punkt besvarad.

Arbetsutskottets förslag till tekniska nämnden för beslut i regionstyrelsen och regionfullmäktige
• Motionens första punkt bifalls på så sätt att tekniska nämnden i egenskap av VA-huvudman får i uppdrag att genomföra en fördjupad analys om samtliga möjliga klimatrisker avseende Region Gotlands ansvar för allmän VA-försörjning.
• Motionens andra punkt anses besvarad.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2026-05-19
Motion daterad 2026-02-16
Presentation på sammanträde

Skickas till
Regionstyrelsen